

Vendinger med overført betydning.

Tekst: Morten Zierau

Tegninger: Keld Petersen

- vendinger
- talemåder
- ord med overført betydning

Eller måske skulle man sige:

Kært barn har mange navne?

Lad mig smage på dette udtryk. Hvad betyder det? Er der nogle børn, der har flere navne end andre? Hvem er et kært barn?

Når man "smager på" og bliver hooked på forskellige talemåder, så er det ikke underligt, at man også nogle gange misforstår hinanden, eller bare slet ikke forstår, hvad der bliver sagt. Man kan kalde en spade for en spade, eller man kan bruge billeder og vendinger, der beskriver en helt anden sammenhæng end den, de normalt er knyttet til. Det handler om sprogarbejde på en abstrakt måde.

Billedsprog er en fællesbetegnelse for sproglige billeder. Ved brugen af billedsprog farves teksten og der lægges en stemning ind. En sanselighed skabes.

Sproglige billeder opstår typisk ved, at ord anvendes i en sammenhæng, de normalt ikke er knyttet til. En hel del af disse sproglige billeder er blevet en så indlejret del af vores sprog, at vi slet ikke opdager dem. I hvert til fælde, hvis vi taler om voksne på en bestemt alder.

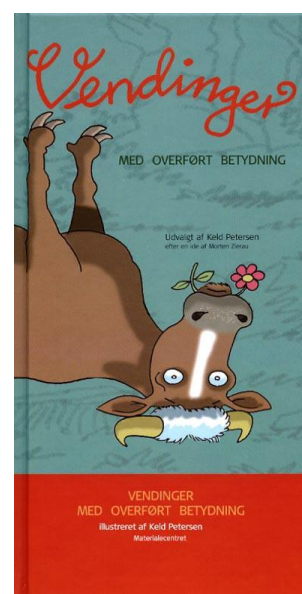
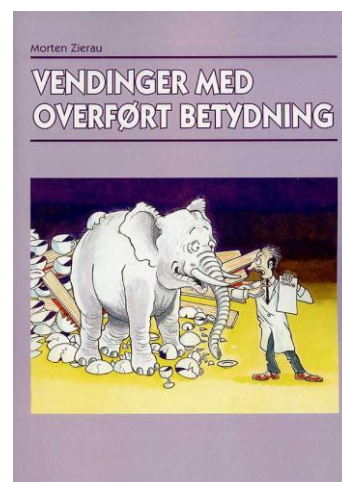
Det gælder eksempelvis "at vove sig ind i løvens hule". Rent bogstaveligt betyder det, ikke at være bange.

Disse kognitive metaforer er således blevet en naturlig del af nogle danskeres sprog, men bestemt ikke alle.

I disse tider hvor man taler meget om delingen i samfundet, så må man sige, at beherskelse af det danske sprog på forskellige niveauer også er med til at understrege denne voksende forskel mellem forskellige lag i befolkningen.

Materialecentret har valgt at genoptrykke deres materialer om "Vendinger" og det gør man jo kun, når der er efterspørgsel efter sådanne specielle udgivelser.

Det er vigtigt for mig at understrege, at disse materialer rækker langt ud over børn, unge og voksne med høretab. Jeg tror, at hvis man ikke laver en meget målrettet indsats på området, så ryger disse vendinger langsomt, men sikkert "ud med badevandet".

Vendinger med dyr.

Tekst: Morten Zierau

Tegninger: Keld Petersen

Genoptryk 2017

Bogen er bygget systematisk op, idet vendingerne handler om dyr opstillet i alfabetisk rækkefølge:

abe efter = efterligne

en halv abe = en halv flaske snaps

at være fuld som en allike = meget fuld

de lever som kat og hund = ægtepar, der altid skændes

høg over høg = lure på hinanden

være hønefuld = være meget fuld

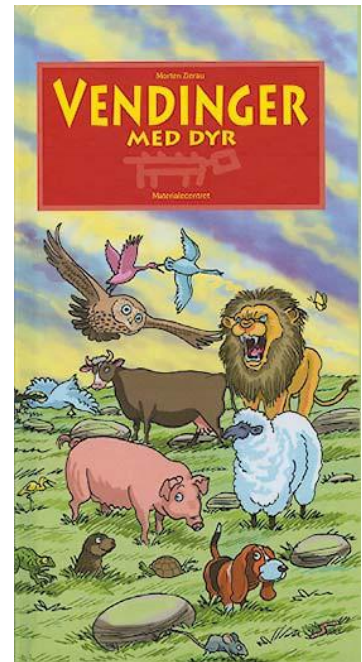
vande høns = græde

danse om guldkalven = være optaget af penge

græde krokodilletårer = lade som om man er meget ked af det

være en sløv padde = ugidelig

tudsegammel = meget gammel

Jeg vil tro, at mange lidt ældre voksne kender de fleste af disse udtryk, hvor jeg føler, at de ikke henvender sig til yngre børn, idet mange af ytringerne billedligt talt beskriver situationer fra voksenlivet.

Selv ville jeg nok dele vendinger op i forskellige farvekoder og brugte dem på ret så forskellige alderstrin.

Det er sjovt at kunne nikke genkendende til disse mange ytringer om dyr.

Om det er noget, det danske sprog også vil indeholde fremover må tiden vise? Men der skal nok arbejdes bevidst med sagen, hvis disse ytringer ikke skal gå i glemmebogen fremover.

Bogen har nogle meget tydelige tegninger, der er med til at motivere brugerne til at arbejde med stoffet.

Men som sagt ser jeg en målgruppe, der rækker langt videre end kun personer med høretab og langt videre end personer med dansk som førstesprog.

Birgitte Franck